

Erik Skyum-Nielsen (red.)

Liget der blev oppe på jorden. Nietzsche-receptionen i Norden. Hellerup: Forlaget Spring 2019. 274 s. Kr. 298.

Allerede titlen på litteraten Erik Skyum-Nielsens seneste antologi *Liget der blev oppe på jorden. Nietzsche-receptionen i Norden* tvinger læserne til refleksion: Hvorfor blev denne tænkers lig dog oppe på jorden? For som Skyum-Nielsen skriver i sin introduktion “om vi mon nogen sinde kan eller bør blive færdige med at tage konsekvens på Nietzsche” (9). Selvfølgelig skal man som læser selv besvare dette spørgsmål, men efter at have læst antologien kan man ikke være i tvivl om, at svaret på dette spørgsmål er: Nej! Vi europæere vil aldrig og kan aldrig blive færdige med Nietzsches tanker, derfor må også hans lig forblive oppe på jorden.

Antologiens selverklærede formål om at ville undersøge en fortsat aktualitet af Nietzsches idé om f.eks. overmennesket indfries – selvfølgelig har jeg nær skrevet – i behørig respekt for traditionens reception af Nietzsche. Således tages nye læsere af Nietzsche ved hånden i form af “en nyopdateret belysning og drøftelse af modtagelsen og bearbejdelsen af Nietzsches filosofi” (9). Antologiens bidragsydere er fuldtud opmærksomme på, at stadig inspiration af Nietzsche tænkning kræver indsigt i receptionshistorien, ligesom antologien selv gerne vil være en ajourføring og videre refleksion af Edvard Beyers banebrydende værk om *Nietzsche og Norden* fra 1958-59. Foruden redaktør Skyum-Nielsens introduktion udgøres antologien af 14 bidrag, som tilsigter opdateret oplysning om Nordens reception af Nietzsche samt stiller spørgsmålet, om vi i Norden er nået til bunds i denne filosofis tanker om f.eks. overmennesket. Alene udvælgelsen af dens bidragsydere vidner om redaktørens suveræne overblik over samtidens forskning i Nordens Nietzsche-reception. Alle bogens 14 bidragsydere besidder en imponerende viden inden for eget forskningsfelt; samtlige bidrag er derfor også stramt struktureret, velskrevet og skrevet med den kompetence det fulde overblikket over stoffet muliggør. Hovedvægten af de 14 essays ligger naturligt nok på samtidens modtagelse af Nietzsche. Hvorfor nye læsere kan stige på her og orientere sig om Georg Brandes og Harald Høffdings diskussion om “aristokratisk radikalisme” eller “demokratisk radikalisme” præcist formidlet af Per Dahl. Herefter kan læseren passende lader sig oplyse af Lasse Horne Kjældgaard om, hvordan debatten mellem Brandes og Høffding kan anskues som *Danmarks første velfærdsdebat*. Følges denne springende læsning kan læseren bagefter lade sig indføre i “det nietzscheanska element i Strindbergs roman *I havsbandet*” præsenteret af Alex Borg.

Efter at være blevet præsenteret for yderpolerne i henholdsvis den danske og svenske Nietzsche-reception kan man som indledning til den mere litterære afdeling læse om Knut Hamsuns norske reception i to perspektivrige essays. Endelig kan man i et særdeles kongenialt essay læse om, at Henrik Pontoppidans romantisk-metafysiske brug af Nietzsche i romanen

De dødes rige modstiller Brandes' reception. Samtidens Nietzsche-reception sluttet af med Astrid Sæthers optegning af det fælles i Nietzsche og Henrik Ibsens kunstforståelse, men deres forskellige tydinge af magtproblemet. Antologiens litterære afdeling afrundes med gennemgang af Karen Blixen, Thorkild Bjørnvig, Peter Seeberg og William Heinesen. Derudover rummer antologien også essays, der mere filosofisk-idéhistorisk beskriver samtidens *fin-de-siècle-tænkning* af Jørgen Hass og Nordens dekadence af Trond Berg Eriksen. Altid stilfulde og tankevækkende Lars-Henrik Schmidt åbner hele ballet med et essay om *Nietzsche som opdrager*.

En vigtig indsigt antologien formidler i kraft af dens rundtur blandt nordiske forfattere og tænkere er, at der i Norden ikke findes en Nietzsche, men flere og meget personlige udgaver og anvendelser af denne tænker. Og med hovedvægten på samtidens reception af Nietzsche besvares spørgsmålet: Som europæisk orienteret nordisk forfatter må man forholde sig til Nietzsche – for hvornår har der i Norden været en så betydningsfuld generation som den, der var ved indgangen til det 20. århundrede og som indoptog Nietzsches kulturkritik? En mere eftertænksom virkningshistorisk bro mellem ajourføring af fortiden og fremtidens videre refleksion end *Liget der blev oppe på jorden* kan næppe tænkes.

Niels Mattsson Johansen